

Plan van aanpak 2025 – 2027

Invalshoek B: Reductie

CO₂-PRESTATIELADDER

Opgesteld door: Provincie Drenthe, Westerbrink 1, 9405BJ Assen

provincie **Drenthe**

Dit document is goedgekeurd door de directie.

T: (0592) 36 55 55

I: <https://www.provincie.drenthe.nl/>

E: post@drenthe.nl

KvK nummer: 01179514

Datum: 10-9-2026

Versie: 3.0 – in geel gemarkeerd de wijzigingen t.o.v. het originele plan van aanpak zoals opgesteld in 2025

Status: Definitief

Managementsamenvatting – Plan van Aanpak 2025–2027

Met dit Plan van Aanpak 2025-2027 zet de provincie Drenthe een belangrijke stap in het structureel verduurzamen van de eigen organisatie en het behalen van de doelstellingen van de CO₂-Prestatieladder. Op basis van de CO₂-emissie-inventaris en energiebeoordeling over 2024 zijn concrete maatregelen vastgesteld die leiden tot een aantoonbare vermindering van energieverbruik en CO₂-uitstoot. Het plan richt zich op de grootste energieverbruikers en emissiebronnen binnen de organisatie: vastgoed, wagenpark en infrastructuur.

De provincie heeft als doel om uiterlijk eind 2027 de CO₂-uitstoot met 10,3% per fte te reduceren ten opzichte van 2024. Daarnaast wordt een energiereductie van 6,4% per fte nagestreefd. Deze doelen zijn ambitieus, maar realistisch en sluiten aan bij zowel de ambities uit het Klimaatakkoord als de provinciale ambitie om een duurzame en toekomstbestendige organisatie te zijn.

De grootste bijdrage aan de CO₂-reductie komt uit het verduurzamen van het wagenpark. Door vervanging van voertuigen door emissieloze alternatieven, toepassing van HVO100 voor resterende dieselloftuigen en het vergroenen van extern laden wordt circa 7% CO₂-reductie gerealiseerd. Het wagenpark is daarmee de belangrijkste pijler binnen de reductiestrategie.

Binnen het vastgoed ligt de nadruk vooral op energiebesparing. Maatregelen zoals het volledig vervangen van conventionele verlichting door LED-verlichting, verdere optimalisatie van klimaatinstallaties, de overstap naar groen gas en het afstoten van leegstaand steunpunt Borger leiden gezamenlijk tot ruim 4% energiebesparing en circa 2,4% CO₂-reductie. Hiermee wordt invulling gegeven aan de eerste twee stappen van de Trias Energetica: het beperken van de energievraag en het inzetten van duurzame energiebronnen.

Voor de infrastructuur worden gerichte maatregelen getroffen om het energieverbruik van bruggen en sluizen terug te dringen. Het beperken van bedientijden en het toepassen van PVT-panelen op bedieningsgebouwen leveren samen bijna 2,7% energiebesparing op en dragen tevens bij aan lagere netbelasting en verdere verduurzaming van de provinciale infrastructuur.

De voortgang wordt jaarlijks gemonitord via een vaste PDCA-cyclus (Plan-Do-Check-Act), ondersteund door energieprestatie-indicatoren (ENPI's), audits, directiebeoordelingen en periodieke rapportages. Hierdoor wordt tijdig bijgestuurd wanneer maatregelen onvoldoende effect hebben of nieuwe kansen ontstaan. Met deze aanpak realiseert de provincie niet alleen substantiële CO₂-reductie en energiebesparing op de korte termijn, maar legt zij tevens de basis voor verdere verduurzaming na 2027. De focus verschuift daarbij naar volledige verduurzaming van het wagenpark, verdere verduurzaming van gebouwen en infrastructuur, uitbreiding van duurzame energieopwekking en doorgroei naar een hoger ambitieniveau binnen de CO₂-Prestatieladder.

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting – Plan van Aanpak 2025–2027.....	2
Inhoudsopgave.....	3
1. Inleiding.....	4
2. Energiebeleid.....	6
3. Reductiedoelstellingen	10
4. Onderbouwing reductiedoelstellingen.....	19
5. Samenvatting.....	28
6. Bijlage 1: Maatregelenlijst.....	30

1. Inleiding

1.1 Aanleiding van dit plan

Het maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO: People – Planet - Prosperity) speelt een steeds belangrijkere rol binnen de provincie Drenthe. Om de verantwoordelijkheid ten aanzien van het milieu en de omgeving meer inhoud te geven, gebruiken wij de CO₂-prestatieladder als verbetermethodiek en zijn wij in 2025 gestart met de voorbereidingen voor een certificering voor de CO₂-prestatieladder; het huidige handboek (norm) is de versie 4.0. Hierbij kiezen wij voor een referentiebeschrijving volgens de ISO 50001:2018, (zie § 6.2, § 6.3, § 6.4, § 6.5, § 6.6, § 9.1 en § 10.1).

De inventaris van CO₂-emissies is voor de eerste maal uitgevoerd in 2025 over het jaar 2024. Dit plan is daarmee de 1^e versie van het plan van aanpak voor de periode 2025 – 2027. In dit Plan van Aanpak staat de Trias energetica centraal. Bij het bepalen van reductiemaatregelen worden zoveel mogelijk de drie stappen uit de Trias energetica gevolgd.

Trias energetica

Trias Energetica is de meest toegepaste strategie om energiebesparende maatregelen te nemen, zodat ze op een efficiënte manier samenwerken. Efficiënt in de zin van: zo duurzaam mogelijk, dus zo energiezuinig mogelijk en met zoveel mogelijk gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen. Maar ook in de zin van kosteneffectiviteit: er wordt meer energie bespaard per bestede euro.

Stap 1. Beperk de energievraag

Stap 2. Gebruik energie uit hernieuwbare bronnen

Stap 3. Gebruik eindige (fossiele) energiebronnen efficiënt

Wij zullen zoveel mogelijk werken volgens bovenstaand principe.

Ontwikkelingen in de maatschappij

In de maatschappij wordt steeds meer aandacht besteed aan energie en broeikasgassen. In het klimaatakkoord zijn gezamenlijk doelstellingen vastgelegd. De overheid heeft ook vastgelegd dat op 1 januari 2023 alle kantoorgebouwen minimaal label C moeten zijn en in 2030 label A. Daarnaast is de energietransitie in volle gang. Vanuit haar kennis, activiteiten en netwerk draagt de provincie bij aan deze ontwikkelingen en neemt haar verantwoordelijkheid waar zij zelf de CO₂-emissie kan beïnvloeden. Om dit concreet te maken zijn er reductiedoelstellingen bepaald voor de periode 2025-2027. Voor de CO₂-Prestatieladder voldoet het in dit document omschreven plan van aanpak minimaal aan de eisen met betrekking tot trede 1. De systemen borgen een gestructureerde aanpak van verbeteringen en reductie van CO₂-emissies in het bijzonder.

De eisen om het certificaat te behalen op deze trede zijn o.a. dat het bedrijf concrete ambities heeft om tot energiereductie te komen, met kwantitatieve reductiedoelstellingen die realistisch zijn.

1.2 Opbouw van dit plan

Dit rapport bouwt voort op het inzicht in de energiestromen en in het energieverbruik dat is ontstaan op basis van de CO₂-emissie-inventaris over 2024, op de energiebeoordeling, de SKAO maatregellijst en wensen van stakeholders.

Op basis van dit inzicht worden in dit plan achtereenvolgens beschreven:

- Het milieu- en energiebeleid
- Wettelijke verplichtingen
- Reductiedoelstellingen periode 2025-2027
- Relatieve positie en ambitieniveau
- Stuurcyclus
- Uitwerking van de reductiedoelstellingen en -maatregelen

2. Energiebeleid

Vanuit haar visie en betrokkenheid bij de maatschappij is de provincie Drenthe zich bewust van de milieu-impact van haar activiteiten en verplicht zij zich om op structurele wijze de milieueffecten waaronder het energieverbruik te verlagen en de energie-efficiency van haar processen te verbeteren. Zij is continu op zoek naar mogelijkheden om de milieubelasting te verminderen en de duurzame uitstraling te verbeteren.

Door het geïntegreerd toepassen van het integrale management gebaseerd op en gecertificeerd voor de CO₂ prestatieladder trede 1, is geborgd dat er een continue verbetercirkel is in relatie tot vermindering van het energieverbruik en de milieueffecten. Dit betekent dat we een proactief milieubeleid moeten voeren en datgene moeten gaan doen om te komen tot reductie van onze CO₂-emissies.

Inhoudelijk betekent dit dat wij op periodieke basis checken dat:

- 1) aan organisatorische en financiële voorwaarden worden voldaan;
- 2) energie- en CO₂-reductiemaatregelen zijn vastgesteld en medewerkers zijn hierbij betrokken;
- 3) verantwoordelijkheden zijn vastgelegd;
- 4) we compliant zijn met relevante wettelijke eisen en regelgeving op energiegebied;
- 5) het energieverbruik periodiek wordt gemeten en geanalyseerd;
- 6) energieprestaties worden gemonitord en geëvalueerd;
- 7) CO₂-reductiedoelstellingen op systematische wijze worden nagestreefd;
- 8) Doelstellingen inzake ondersteuning verduurzaming bij hun klanten wordt gerealiseerd.

2.1 Reductiedoelstellingen vastgelegd in beleid

In het kader van dit Plan van Aanpak zijn een aantal reductiedoelstellingen van belang om te benoemen. De volgende reductiedoelstellingen zijn vastgelegd in beleid bij ofwel de provincie Drenthe:

1. De provincie Drenthe heeft zich gecommitteerd aan de doelstellingen uit het Klimaatakkoord van 2019. Oftewel: in 2030 een reductie van 49% CO₂ t.o.v. 1990 en in 2050 een reductie van 95% CO₂ t.o.v. 1990. De doelstelling is voor 2030 door het kabinet aangescherpt in de Klimaatwet naar 55% CO₂-reductie in 2030 t.o.v. 1990. Ter uitwerking van het Klimaatakkoord zijn er verschillende beleidskaders die van belang zijn in het kader van energiebeleid.
2. In het Vastgoedbeleid, in 2024 vastgesteld door Provinciale Staten, is afgesproken dat de gebouwen van de provincie Drenthe voldoen aan de wettelijke eisen vanuit de Europese Energy Performance of Buildings Directive (EPBD) en het daaruit volgende Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). In het vastgoedbeleid is vastgesteld dat er bij verduurzaming van vastgoed de focus wordt gelegd op het terugdringen van gebouwgebonden energieverbruik. Dit verduurzamen gebeurt op natuurlijke momenten. Mocht het vanwege geldende doelstellingen nodig zijn hiervan af te wijken, dan kan hiervan worden afgeweken.
3. Volgend op het Vastgoedbeleid is in de Begroting van de provincie (2025) de doelstelling opgenomen dat gebouwen en terreinen bij voorkeur energieneutraal worden gemaakt.

Energieneutraal betekent in deze context dat de gebouwgebonden energie wordt opgewekt op locatie en dat het gebouw evenveel energie opwekt als het verbruikt.

2.2 Wettelijke verplichtingen

2.2.1 Regeling bevordering schone wegvoertuigen (Rbsw)

Voor alle aanbestedende diensten, zoals overheden waar de provincie Drenthe ook onder valt, geldt per 2 augustus 2021 de Regeling Bevordering Schone Wegvoertuigen (Rbsw). Deze komt voort uit de Clean Vehicles Directive van de Europese Richtlijn ter bevordering van schone en energiezuinige wegvoertuigen (2019/1161/EU). De regeling verplicht aanbestedende diensten om bij Europese aanbestedingen voor wegvoertuigen en diensten waarbij voertuigen worden ingezet, zoals vuilnisdienst, te voldoen aan een minimumpercentage schone en emissievrije voertuigen. Dit met als doel om de markt voor schone en energie efficiënte voertuigen door middel van publieke inkoop te bevorderen.

Onder de regeling valt de aanschaf, huur, huurkoop en lease van voertuigen, maar ook aanbestedingscontracten voor personenvervoer. Daarnaast vallen ook servicecontracten voor openbaarvervoersdiensten, diensten voor speciaal personenvervoer over land, personenvervoer zonder dienstregeling, diensten voor ophalen voor vuilnis, postvervoer over de weg, pakketvervoer, postbezorging en pakketbezorging onder de regeling. Van belang voor de provincie Drenthe is dat voertuigen voor het onderhoud voor wegen niet onder de regeling vallen.

Concreet betekent dit dat tussen 2 augustus 2021 en 31 december 2025:

Ten minste 38,5% van de te aanbesteden lichte voertuigen uit de categorieën M1, M2 en N1 minder dan 50 gram CO₂ mogen uitstoten per kilometer.

Ten minste 10% van de te aanbesteden zware voertuigen uit de categorieën N2 en N3 rijden op alternatieve brandstoffen, zoals elektriciteit, waterstof, biobrandstof, synthetische en paraffine houdende brandstoffen, LPG of aardgas.

Ten minste 45% schone bussen uit de categorie M3 waarvan minimaal 22,5% emissievrij, oftewel elektriciteit of waterstof.

Tussen 31 december 2025 en 31 december 2030 betekent dit dat:

Ten minste 38,5% van de te aanbesteden lichte voertuigen emissievrij zijn.

Ten minste 15% van de aan te besteden zware voertuigen rijden op alternatieve brandstoffen.

Ten minste 65% schone bussen waarvan minimaal 32,5% emissievrij.

Deze regeling is van toepassing op het eigen wagenpark van de provincie Drenthe. Hier wordt rekening mee gehouden door in de inkoop en aanbesteding van nieuwe wagens de eisen uit de regeling toe te passen als inkoopvoorwaarde. Daarnaast worden wagens geselecteerd op basis van het percentage zero emissie in het gehele wagenpark.

2.2.2 Rapportageverplichting werk gebonden personenmobiliteit

Werkgevers met 100 of meer werknemers moeten jaarlijks rapporteren over de CO₂-uitstoot van hun werkgebonden mobiliteit (dienstreizen en woon-werkverkeer). Dit betreft het type vervoermiddel, het aantal kilometers en het brandstofgebruik. De regeling helpt bij het monitoren van mobiliteit

gerelateerde CO₂-uitstoot en stimuleert werkgevers om duurzamer reisbeleid te voeren, zoals elektrificatie van het wagenpark en stimuleren van OV-gebruik. De regeling valt onder de Regeling werkgebonden personenmobiliteit (2023), gebaseerd op de Klimaatwet en het Klimaatakkoord.

De rapportageverplichting wordt ingevuld door in het personeelssysteem van de provincie Drenthe (YouForce) medewerkers te laten invullen hoe ze naar het werk reizen bij het maken van declaraties voor woon-werkverkeer. Hierover wordt jaarlijks gerapporteerd aan het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

2.2.3 Informatieplicht energiebesparing

Bedrijven met een jaarlijks verbruik van meer dan 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgas zijn verplicht om energiebesparende maatregelen te nemen die zich binnen vijf jaar terugverdienen. Dit dwingt organisaties om energieverspilling tegen te gaan en ondersteunt de nationale klimaatdoelen. Dit alles is vastgelegd in de Wet Milieubeheer, onder de Informatieplicht energiebesparing.

Aan de informatieplicht energiebesparing wordt invulling gegeven door de klimaatinstallaties te optimaliseren en energiebesparende maatregelen, zoals LED-verlichting door te voeren.

2.2.4 Energielabelplicht kantoren

Sinds 2023 moeten kantoorpanden groter dan 100 m² minimaal energielabel C hebben. Anders mogen ze niet meer als kantoor gebruikt worden, tenzij een uitzondering van toepassing is. Doel is het verduurzamen van de gebouwde omgeving en het stimuleren van energie-efficiëntie. Deze afspraak is onderdeel van het Bouwbesluit 2012 en de Energielabelplicht voor kantoren.

Aan de Energielabelplicht kantoren is invulling gegeven, gezien zowel het provinciehuis als het kantoor van het OV-bureau een energielabel hebben.

2.2.5 Herziene Richtlijn Hernieuwbare Energie (RED II) van de EU

De Europese Unie verplicht lidstaten om het aandeel hernieuwbare energie in de totale energieproductie te verhogen. Dit wordt geregeld via de Richtlijn Hernieuwbare Energie (Renewable Energy Directive - RED). De huidige versie, RED II, stelt dat in 2030 minimaal 42,5% van het energieverbruik uit hernieuwbare bronnen moet komen, met een streven naar 45%. De RED III, die naar verwachting in 2024-2025 wordt geïmplementeerd, scherpt deze doelstellingen verder aan en introduceert strengere eisen voor sectoren zoals industrie, transport en de gebouwde omgeving.

Voor organisaties als de provincie Drenthe betekent dit dat bij nieuwbouw, renovaties en bepaalde industrieprocessen hernieuwbare energiebronnen zoals zonne-energie, windenergie, biomassa of geothermie toegepast moeten worden. Overheden en bedrijven worden daarnaast gestimuleerd om duurzaam opgewekte energie in te kopen of op eigen locaties te produceren.

De richtlijn heeft als doel:

CO₂-uitstoot te verlagen door minder afhankelijk te zijn van fossiele brandstoffen.

Energiebesparing en efficiëntie te stimuleren in gebouwen en infrastructuur.

Leveringszekerheid te vergroten, zodat de EU minder afhankelijk wordt van externe energieleveranciers.

Bovenstaande is geborgd in de internationale wetgeving EU-Richtlijn Hernieuwbare Energie RED II 2018/2001/EU. Momenteel is de RED III in ontwikkeling, maar nog niet geïmplementeerd in nationale wetgeving. De Nederlandse vertaling landt in de Energiewet en Wet Milieubeheer.

Aan de RED II wordt invulling gegeven door de provincie Drenthe door de inkoop van groene stroom en gebruik van HVO100 brandstof.

2.2.6 Gebouwautomatiserings- en Controlesysteem (GACS) verplichting

In het Bouwbesluit zijn eisen opgenomen ten aanzien van GACs. Gebouwen met een verwarming- of airco-installatie vanaf 290kW nominaal vermogen moeten vanaf 2026 beschikken over een GACS dat voldoet aan de volgende eisen:

- De GACS moet het energieverbruik permanent controleren, bijhouden, analyseren en bijsturing mogelijk maken;
- De GACS moet de energie-efficiëntie van het gebouw kunnen toetsen, rendementsverliezen van technische bouwsystemen opsporen, de beheerder van de technische installaties informeren over de mogelijkheden om de energie-efficiëntie te verbeteren;
- De GACS moet communicatie met verbonden technische bouwsystemen en andere apparaten in het gebouw mogelijk maken en interoperabel zijn met technische bouwsystemen van verschillende soorten eigendomstechnologieën, toestellen en fabrikanten.

Voor de provincie Drenthe geldt deze eis vanaf 1 januari 2026. De wijziging komt voort uit de tweede herziening van de Europese richtlijn Energieprestatie van Gebouwen EPBD III.

Aan de GACS verplichting wordt door de beheerder Technische Installaties van het thema Interne Dienstverlening invulling gegeven. Op het moment van schrijven van dit Plan van Aanpak wordt de GACS geïmplementeerd, de verwachting is dat in november 2025 de eerste geautomatiseerde data beschikbaar is.

2.2.7 Laadinfrastructuur voor elektrisch vervoer – EPBD

In de herziene Europese Energy Performance of Building Directive (EPBD IV) is een verplichting opgenomen t.a.v. laadinfrastructuur voor elektrisch vervoer. Hierin is opgenomen dat er voor niet-woongebouwen met meer dan 20 parkeerplaatsen minimaal 1 laadpunt per 10 parkeerplaatsen moet zijn. Daarnaast is er voor overheidsinstellingen een extra eis voor voorbepaling voor de helft van de parkeerplaatsen vanaf 1 januari 2033.

3. Reductiedoelstellingen

Op basis van de emissie-inventaris over 2024 zijn voor CO₂-uitstoot en energieverbruik reductiedoelstellingen opgesteld voor scope 1 en 2 en business travel uit scope 3 voor de periode 2025-2027. Het basisjaar is 2024, wat betekent dat de doelstellingen worden bepaald ten opzichte van 2024. De provincie Drenthe kiest ervoor om de CO₂-doelstelling en energiedoelstelling te relateren aan het aantal FTE. In 2024 bedroeg het aantal FTE in dienst bij de provincie Drenthe 770. Zie tabel 1 voor een overzicht van de onderverdeling van FTE in dienst bij de provincie Drenthe in 2024. Het aantal FTE over 2024 is in 2025 herberekend, omdat voor Prolander niet het aantal FTE maar het aantal medewerkers was meegenomen.

Tabel 1: overzicht aantal FTE

Organisatie	Aantal FTE in 2024
Provincie Drenthe	643
Prolander	116
OV-Bureau Groningen Drenthe	11

Zoals blijkt uit de Energiebeoordeling over 2024 bedroeg de totale CO₂-uitstoot van de provincie Drenthe in 2024 396.283 kilogram CO₂. Hieruit volgt een CO₂-intensiteitswaarde van 0,52 ton CO₂ per FTE.

3.1 CO₂-doelstelling

De provincie Drenthe wil komen tot een reductie op de totale CO₂-emissie met 10,3% eind 2027 gerelateerd aan omvang van de organisatie (FTE) in 2024. Dat is een reductie van 0,053 ton CO₂ per FTE. De totale CO₂-emissiereductie is als volgt onderverdeeld over de verschillende scopes:

- Scope 1: directe emissies – 6,3% t.o.v. totale emissies in 2024
- Scope 2: indirecte emissies – 4,0% t.o.v. totale emissies in 2024
- Scope 3: business travel – geen reductiedoelstelling

3.2 Energiebesparings- en duurzame energiedoelstelling

De provincie Drenthe wil komen tot een reductie op het totale energieverbruik van 6,4% eind 2027 gerelateerd aan omvang van de organisatie (FTE). Dat is een reductie van 18.721 MJ per FTE. De totale energiebesparing is als volgt onderverdeeld over de verschillende scopes:

- Scope 1: 0% t.o.v. totale energieverbruik in 2024
- Scope 2: – 6,4% t.o.v. totale energieverbruik in 2024
- Scope 3: business travel – geen doelstelling

Bovenstaande reductiedoelstellingen worden behaald door het doorvoeren van de volgende tien maatregelen:

1. Provinciehuis over op LED-verlichting
2. Optimaliseren van klimaatinstallaties
3. Vergroenen van extern laden
4. Verdere verduurzaming van het wagenpark

5. Naleven Het Nieuwe Rijden
6. Het beperken van bedientijden van bruggen en sluizen
7. Installeren PVT panelen bij sluizen
8. Naleven beleid t.a.v. zakelijk reizen
9. Overstappen op groen gas voor gasverbruik
10. Afstoten steunpunt Borger

De onderbouwing van de doelstellingen en de tussentijdse doelstellingen zijn beschreven in hoofdstuk 4.

Ten opzichte van versie 1.0 van het Plan van Aanpak zoals opgesteld in 2025 (tijdens basisjaar) zijn de reductiepercentages herberekend, omdat:

1. De footprint over basisjaar 2024 is herberekend, zoals beschreven in de CO₂-emissie inventaris over 2025 en in de Energiebeoordeling over 2025. Waar het CO₂-reductiepercentage in het in 2025 opgestelde Plan van Aanpak 14,8% bedroeg, verandert deze naar 10,3% en het energiebesparingspercentage van 13,5% naar 6,4% door de herberekening van de footprint in het basisjaar 2024.
2. Daarnaast was in het in 2025 opgestelde Plan van Aanpak voor de maatregelen “PVT panelen sluis” en de “Slimme bediening sluizen en bruggen” niet gerekend was met de CO₂-uitstoot en de MJ, maar de hoeveelheid verbruikte gas en stroom in KWh. Daarnaast was voor de slimme bediening van bruggen en sluizen aangenomen dat een reductie in 25% bedientijd ook leidt tot een reductie van 25% in energieverbruik. Deze aanname is herijkt, omdat het energieverbruik van bruggen en sluizen niet alleen kan worden toegekend aan het bedienen van bruggen en sluizen, maar ook aan het stationair draaien van installaties en werking van bijvoorbeeld verkeerslichten en verlichting. Het reductiepercentage is daarom teruggebracht naar een aanname van 15%. Ook was aangenomen dat het installeren van PVT panelen tot een 80% reductie op zowel gas als elektra leidt. Ook dit is niet realistisch. Er is geen objectspecifieke berekening gemaakt en er wordt geen warmtepomp toepast, waardoor de thermische opbrengst van de PVT-panelen beperkt wordt benut. Op basis van ervaringscijfers wordt daarom nu aangenomen dat de installatie van PVT-panelen leidt tot een reductie van 30% van het elektriciteitsverbruik van het betreffende object. Deze aanname is verdedigbaar omdat bruggen en sluizen een continu elektriciteitsverbruik hebben, het beschikbare dakoppervlak van bedieningsgebouwen meestal onvoldoende is om het volledige energieverbruik te compenseren en er zonder warmtepomp slechts beperkt gebruik wordt gemaakt van thermische opbrengst van het PVT-systeem. De genoemde herijking van de maatregelen “PVT panelen sluis” en “Slimme bediening sluizen en bruggen” leidt inclusief de herijking zoals genoemd bij punt 1 hierboven tot een CO₂-reductiepercentage van 8,197% in 2027 en 8,08% energiebesparing in 2027.
3. Daarnaast is gebleken dat de aanname dat het 1-op-1 vervangen van fossiele auto's uit het wagenpark door elektrische auto's, oftewel de maatregel “Verduurzamen van het wagenpark” niet meer realistisch is, vanwege uitbreiding van de formatie (FTE). Dit leidt tot een hoger energieverbruik, waardoor de energiebesparing in 2027 uitkomt op 6,39%. Om dit te compenseren is in het verduurzamen van het wagenpark toegevoegd dat er voor de auto's

die nog op diesel rijden wordt overgestapt op HVO100. Voor de definitieve reductiepercentages binnen het wagenpark, zie hoofdstuk 4.2.

4. In het Plan van Aanpak is daarnaast toegevoegd

Om de wijziging in bovenstaande maatregelen te compenseren zijn twee maatregelen toegevoegd, namelijk het overstappen op groen gas voor gasverbruik en het afstoten van steunpunt Borger. Daarnaast is er voor het wagenpark een verkeerde aanname gedaan, namelijk dat de instroom van elektrische auto's leidt tot 1-op-1 vervanging. Gezien uitbreiding in de formatie, is dat niet het geval. Deze aanname is aangepast en leidt tot een hoger energieverbruik. Bovenstaande wijzigingen zijn doorgevoerd in hoofdstuk 4 van dit PvA.

3.3 Relatieve positie en ambitieniveau

Om de relatieve positie en het ambitieniveau te bepalen vergelijkt de provincie Drenthe zich met sectorgenoten. Hiervoor vergelijken wij ons met de provincie Groningen, provincie Gelderland en de provincie Zeeland, allen in het bezit van het CO₂-bewust Certificaat. De provincies zijn meegenomen, omdat dit vergelijkbare organisaties zijn met vergelijkbare activiteiten.

De provincie Groningen, provincie Gelderland en provincie Zeeland hebben de volgende doelstellingen in het kader van de CO₂-prestatieladder;

Provincie Groningen, gecertificeerd op trede 3 conform Handboek 3.1.

- Hoofddoelstelling: 100% CO₂-reductie van scope 1 en 2 emissies en zakelijk reizen in 2035.
- Scope 1 doelstelling: In 2030 is 100% van de lichte voertuigen emissieloos en zo veel mogelijk van de zware voertuigen.
- Scope 2 doelstelling: In 2028 is de gehele vastgoedportefeuille emissieloos en gasvrij. De energie die wij niet zelf opwekken wordt groen ingekocht.

Provincie Gelderland, gecertificeerd op trede 3 conform Handboek 3.1.

- Hoofddoelstelling: geen hoofddoelstelling, enkel een doelstelling per scope.
- Scope 1: In 2030 100% minder CO₂-uitstoot t.o.v. 2018
- Scope 2: In 2030 75% minder CO₂-uitstoot t.o.v. 2018

Provincie Zeeland, gecertificeerd op trede 3 conform handboek 3.1.

- Hoofddoelstelling: CO₂-reductie van 30% in 2026 t.o.v. 2021 en 15% energiereductie in 2026 t.o.v. 2021.
- Scope 1: in 2026 30% reductie t.o.v. 2021
- Scope 2: in 2026 40% reductie t.o.v. 2021
- Business travel: in 2026 15% reductie t.o.v. 2021

De **geactualiseerde** maatregellijst van de provincie Drenthe is opgenomen in bijlage 1. Het is op dit moment lastig te bepalen hoe de intensiteitswaarde zich verhoudt tot de genoemde organisaties, omdat de genoemde organisaties gecertificeerd zijn volgens Handboek 3.1 van de CO₂-prestatieladder. Het publiceren van de maatregelen is nieuw voor handboek 4.0, waardoor een vergelijking op dit moment lastig is. De provincie Drenthe is voorloper in de overgang naar handboek 4.0 van de CO₂-prestatieladder. Ook in 2026 was het nog niet mogelijk om de intensiteitswaarde te vergelijken met andere organisaties, het vergelijken van de intensiteitswaarde wordt meegenomen zodra dit wél mogelijk is.

Op basis van de SKAO maatregellijst 2026 en de beoogde reductiemaatregelen worden de volgende hoeveelheid maatregelen van de verschillende categorieën genomen:

- 9 categorie A
- 16 categorie B
- 6 categorie C
- 5 eigen maatregelen

Handboek 4.0 van de CO₂-prestatieladder vraagt om op basis van bovenstaande informatie te beschouwen of de organisatie zichzelf ziet als koploper, middenmoter of achterblijver. De provincie Drenthe beschouwt zichzelf als koploper. Ten eerste is één van de weinig provincies is die gecertificeerd wordt op de CO₂-prestatieladder. Ook zijn er al relatief veel reductiemaatregelen genomen, wat wordt onderstreept door het feit dat er al veel categorie B/C maatregelen zijn genomen. Daarnaast zijn de reductiedoelstellingen van de sectorgenoten al een aantal jaar geleden vastgesteld, waarbij de provincie Drenthe ondanks dat zij niet gecertificeerd was op de CO₂-prestatieladder wel gelijksoortige maatregelen heeft genomen in die jaren t.b.v. CO₂-reductie. Het kantoor van de provincie Drenthe is al geruime tijd gasloos, vindt er bij het vastgoed grootschalige energieopwekking plaats middels zonnepanelen, wordt ten allen tijden groene stroom afgenomen, worden medewerkers sterk gestimuleerd met het OV te reizen en vindt er sneller dan wettelijk bepaald een uitfasering van fossiele auto's plaats.

3.4 Monitoring, meten, analyseren en evalueren van energieën en het Energy Management System (EnMS)

Om de gestelde reductiedoelstellingen te kunnen realiseren is het monitoren, meten en analyseren van de gegevens een essentieel onderdeel om de effectiviteit van de reductie maatregelen te toetsen en daarmee het behalen van de reductie doelstellingen te halen en te borgen.

3.4.1. PDCA-cyclus

In het kader van de CO₂-prestatieladder wordt gewerkt volgens de methodiek van de PDCA- of Deming-cyclus, zie ook figuur 1. In figuur 1 wordt bondig uitgelegd welke activiteit per stap wordt uitgevoerd. De projectleider CO₂-prestatieladder is verantwoordelijk voor het doorlopen van de stuurcyclus en het up-to-date houden van alle documenten.

Cirkel: herhaal voortdurend bovenstaande stappen

Figuur 1: illustratie van de PDCA-cyclus

In het kader van de PDCA-cyclus geeft tabel 1 weer welke activiteiten in welke fase van de cyclus worden doorlopen en welke documenten hierbij horen. Voor de verschillende sleutelpersonen en de rollen in het CO₂- en energiebeleid wordt verwezen naar het Communicatieplan.

Tabel 1: overzicht activiteiten en planning i.h.k.v. de PDCA-cyclus

PDCA fase	Activiteit	Document	Frequentie	Maand	Verantwoordelijke
Plan	Interne audit	Intern auditverslag	Jaarlijks	Oktober	Interne auditor
	Directiebeoordeling	Directiebeoordeling verslag	Jaarlijks	Oktober	Directie
	Externe audit		Jaarlijks	November	Certificerende Instelling
Do	Uitvoeren maatregelen en verdere acties		Continu		Projectleider CO2PL
Check	Controleren organisatorische grenzen	(Actualisatie) Afbakening organisatorische grenzen	Jaarlijks	Maart	Projectleider CO2PL
	Emissie-inventaris opstellen (CO ₂ -footprint)	CO ₂ -emissieinventaris	Jaarlijks	Maart/April	Projectleider CO2PL
	Trends beschrijven voor emissie inventaris	Factsheet	Jaarlijks	Maart/April	Projectleider CO2PL
	Voortgang maatregelen uit Plan van Aanpak controleren	Dashboard CO ₂ -prestatieladder	Halfjaarlijks	Mei	Projectteam
	Effectiviteit communicatieplan controleren		Jaarlijks	Mei	Communicatiemedewerker
	Voortgangsverslag opstellen	Voortgangsverslag	Jaarlijks	Mei	Projectteam CO2PL
Act	Energiebeoordeling actualiseren	Energiebeoordeling	Jaarlijks	Juni	Projectteam CO2PL
	Communicatieplan actualiseren	Communicatieplan	Jaarlijks	Juni	Communicatiemedewerker
	Plan van Aanpak actualiseren	Plan van Aanpak	Jaarlijks	September	Projectleider CO2PL
	Datakwaliteitsmanagementplan actualiseren	Datakwaliteitsmanagementplan	Jaarlijks	September	Data-analist
	Herijken samenwerkingen	Samenwerkingsplan actualiseren	Jaarlijks	September	Projectleider CO2PL

Als onderdeel van de stuurcyclus wordt jaarlijks de benodigde data verzameld om de emissie-inventaris en CO₂-footprint op te stellen. Deze vormt input voor de Energiebeoordeling, Voortgangsverslag, Plan van Aanpak, Communicatieplan, Datakwaliteitsmanagementplan, de Factsheet en verdere communicatie-uitingen, interne audit en de directiebeoordeling.

De analyse wordt in eerste instantie uitgevoerd door de projectleiding van de CO₂-prestatieladder, ondersteund door de verdere sleutelpersonen, die ook de effectiviteit toetsen. Deze analyse wordt besproken met de directie die hiervan een samenvatting conform de eisen van handboek CO₂-prestatieladder versie 4.0 opneemt als documentatie.

3.4.2 Energy Performance Indicators

Binnen de ISO 50001 is de Energy Performance Indicator (ENPI) de kwantitatieve maat waarmee de energieprestatie van een organisatie, proces of installatie wordt gevolgd. Middels deze ENPI kan objectief worden aangetoond of maatregelen effect hebben, los van schommelingen in bijvoorbeeld gebruiksintensiteit van het wagenpark of weersinvloeden waardoor het gasverbruik hoger is.

Om de effectiviteit van onze energie- en CO₂-maatregelen aantoonbaar te maken, werken wij met ENPI's. Hiermee zorgen voor een meetbare prestatieverbetering, maken we resultaten vergelijkbaar in de tijd en sluiten we aan op de eisen van de CO₂-prestatieladder voor continue verbetering conform de PDCA-cyclus. In de Energiebeoordeling over 2024 is aangegeven hoe de verschillende energiestromen worden gemeten en welke variabelen van invloed zijn op het energieverbruik. Uit de Energiebeoordeling over 2024 is ook gebleken dat van belang zijnde variabelen niet altijd beschikbaar zijn en/of gemeten worden. Op basis van de Energiebeoordeling over 2024 en de genoemde variabelen per pijler, wordt hieronder weergegeven hoe elke maatregel middels een ENPI (getracht) meetbaar te worden gemonitord

Provinciehuis over op LED-verlichting + optimaliseren van klimaatinstallaties

ENPI: kWh verbruik per m² bruto vloer oppervlakte per bedrijfsuur

Als baseline geldt jaar 2024. De ENPI wordt als volgt berekend: kWh verlichting / (BVO in m² * bedrijfsuren)

Vergroenen van extern laden

ENPI: kg CO₂ per kWh extern laden

Als baseline geldt jaar 2024. De ENPI wordt als volgt berekend: kg CO₂ extern laden / kWh extern laden.

Aanvullend wordt ook het aandeel groen geladen energie meegenomen.

Verdere verduurzaming van het wagenpark

ENPI: CO₂-intensiteit van het wagenpark per gereden kilometer

Als baseline geldt jaar 2024. De ENPI wordt als volgt berekend: kg CO₂ wagenpark scope 1 / aantal km gereden per jaar.

Hetzelfde kan worden berekend voor het energieverbruik (MJ). Waar mogelijk wordt deze ENPI ook uitgesplitst per auto uit het wagenpark.

*Naleven Het Nieuwe Rijden **wagenpark***

ENPI: CO₂ per gereden kilometer.

Als baseline geldt jaar 2024. De ENPI wordt als volgt berekend: kg CO₂ / aantal gereden km per jaar.

Naleven Het Nieuwe Rijden zakelijk reizen

ENPI: CO₂ per gereden kilometer.

Als baseline geldt jaar 2024. De ENPI wordt als volgt berekend: kg CO₂/ aantal gereden km per jaar.

Het beperken van bedientijden van bruggen en sluizen

ENPI: kWh per bedienuur

Als baseline geldt jaar 2024. De ENPI wordt als volgt berekend: totaal verbruik kWh bruggen en sluizen / bedienuren

Installeren PVT panelen bij sluizen

ENPI: netafname kWh per object per bedrijfsuur

Als baseline geldt jaar 2024. De ENPI wordt als volgt berekend: totaal kWh netafname / bedrijfsuren.

Naleving beleid t.a.v. zakelijk reizen

ENPI: aandeel duurzame reismodality, berekend door het aantal reiskilometers met OV of fiets te delen door het totaal aantal zakelijke reiskilometers.

Als baseline geldt jaar 2024. De ENPI wordt als volgt berekend: aantal reiskilometers OV, fiets of digitaal / totaal aantal zakelijke reiskilometers *100.

Over bovenstaande ENPI's wordt jaarlijks gerapporteerd in het voortgangsverslag. Daarbij wordt alleen gerapporteerd indien een maatregel in het desbetreffende jaar is genomen, omdat pas dan de reductie kan worden verklaard door de genomen maatregel. **Gezien er in 2025 geen maatregelen uit dit Plan van Aanpak worden doorgevoerd (zie ook hoofdstuk 4), worden de ENPI's waar mogelijk vanaf 2026 gemeten. Deze meting wordt uitgevoerd door de projectleider CO₂-prestatieladder**

3.4.3 Omgang met ENPI's in het kader van monitoring, meten, analyseren en evalueren

Voor iedere ENPI geldt 2024 als baseline. Dit sluit aan bij het feit dat 2024 het basisjaar is voor certificering op de CO₂-prestatieladder. Daarbij sluiten de ENPI's o.b.v. de maatregelen ook aan bij de significante emissiestromen, namelijk vastgoed, wagenpark en infrastructuur. Door per significante energieverbruikers aansluitende ENPI's te hanteren, zijn we in staat CO₂- en energiereductie gericht te monitoren en evalueren.

De resultaten van de ENPI's worden besproken tijdens de overleggen de plaatsvinden i.h.k.v. kennisopbouw conform het Communicatieplan (hoofdstuk 2.2). De ENPI's leiden jaarlijks tot aanpassing van maatregelen of opnamen van nieuwe maatregelen in dit Plan van Aanpak.

3.5 Afwijkingen en corrigerende maatregelen

Handboek 4.0 van de CO₂-prestatieladder vraagt om continue verbetering van energie- en CO₂-prestaties door gestructureerd om te gaan met afwijkingen. Dit sluit aan bij de ISO 9001 en ISO 50001. Hierin wordt gevraagd dat organisaties actief reageren op afwijkingen, de onderliggende oorzaken analyseren, passende corrigerende maatregelen nemen en de effectiviteit toetsen. In overleg met de directie worden de gestelde doelstellingen bewaakt.

3.5.1 Omgang met calamiteiten binnen de provincie Drenthe

Binnen de provincie Drenthe wordt op verschillende onderwerpen al met de PDCA-cyclus gewerkt. Zo is er bijvoorbeeld een Bedrijf Calamiteiten Plan (BCP). In dit BCP wordt de bedrijf continuïteit van

de provincie Drenthe beschreven ten tijde van een calamiteit. Kortgezegd komt het BCP op het volgende neer: er wordt een calamiteit gesignaleerd en gemeld, er wordt een procedure opgestart, de uitwijkfase volgt, vervolgens wordt een herstelfase ingezet, acties en nazorg worden bepaald en de uitgevoerde procedures worden geëvalueerd en aangepast.

Voor kleinere calamiteiten, zoals lekkage van koudemiddelen, is er geen vastgelegd protocol aanwezig. In principe wordt zo'n calamiteit gemeld bij bijvoorbeeld het Thema Interne Dienstverlening en wordt de calamiteit beschouwd. Vervolgens worden externe leveranciers ingeschakeld de calamiteit op te lossen en wordt deze gemeld aan de Arbo coördinator.

Bij milieudelicten op wegen komt er een melding bij thema Beheer Wegen en Vaarwegen. Een kantonier gaat ter plaatse om te bepalen of het veilig is om te benaderen. Vervolgens wordt door de coördinator calamiteiten de calamiteiten aannemer ingeschakeld en wordt de Omgevingsdienst ingeschakeld. Vervolgens wordt gekeken hoe het delict kan worden opgeruimd en worden eventueel monsters genomen voor sanering. Vervolgens wordt de calamiteit geëvalueerd.

Bovenstaande voorbeelden, het BCP, kleinere calamiteiten en milieudelicten, vormen de leidraad voor de omgang met afwijkingen in het kader van de CO₂-prestatieladder. Voor afwijken en corrigerende maatregelen wordt zoveel mogelijk de werkwijze gevolgd zoals die ook al als PDCA-cyclus aanwezig is binnen de provincie Drenthe. In hoofdstuk 3.5.2 t/m 3.5.4 wordt de omgang met afwijkingen en corrigerende maatregelen verder beschreven.

3.5.2 Definitie afwijkingen

De provincie Drenthe beschouwt de volgende constatering als afwijkingen:

- De prestaties voor de maatregelen uit dit Plan van Aanpak (hoofdstuk 4) en bijbehorende ENPI's (hoofdstuk 3.4) wijken af van de doelstelling;
- Een maatregel uit het Plan van Aanpak is niet (of onvoldoende) uitgevoerd;
- De vereisten uit het handboek 4.0 van de CO₂-prestatieladder worden niet nageleefd;
- Een proces of registratiesysteem functioneert niet conform afspraak, bijvoorbeeld het ontbreken van meetdata.

3.5.3 Werkwijze bij afwijkingen

Wanneer er een afwijking wordt vastgesteld, bijvoorbeeld tijdens de data-analyse, interne audit of directiebeoordeling, dan worden de volgende stappen doorlopen:

1. De afwijking wordt vastgelegd in het afwijkingen- en verbeterregister met minimaal de volgende gegevens: datum en bron constatering, omschrijving afwijking en tijdelijke correctieve actie (indien nodig). De projectleider CO₂-prestatieladder is verantwoordelijk voor het actueel houden van dit register.
2. Oorzaak analyseren. De projectleider CO₂-prestatieladder voert samen met de verantwoordelijke medewerker een analyse uit, waarbij wordt onderzocht waarom een afwijking op is getreden. Hierbij wordt ook gekeken of vergelijkbare afwijkingen ergens anders kunnen optreden.
3. Corrigerende maatregel vaststellen. Er wordt een corrigerende maatregel vastgesteld om herhaling te voorkomen.

4. Implementatie en verificatie. De maatregel wordt ingevoerd. Daarnaast wordt deze ook geëvalueerd op effectiviteit. Een termijn hiervoor wordt afgesproken met de verantwoordelijke medewerker en de projectleider CO2-prestatieladder.
5. Rapportage en borging. Alle afwijkingen en corrigerende maatregelen worden halfjaarlijks besproken met de verantwoordelijke medewerkers/sleutelpersonen (zie Communicatieplan), jaarlijks geëvalueerd in de directiebeoordeling en waar nodig vastgelegd in de documentatie behorende bij de betreffende invalshoek.

Voor elke afwijking wordt een corrigerende maatregel binnen 3 maanden uitgevoerd indien er sprake is van een grote afwijking. Indien sprake is van een kleine afwijking, dan wordt de corrigerende maatregel voor de volgende audit doorgevoerd. De uitwerking van data-validatie, kwaliteitscontroles en verbeterprocessen is vastgelegd in het Datakwaliteitsmanagementplan.

3.5.4 Budget CO2-prestatieladder

De provincie Drenthe beseft dat er budget benodigd is voor haar ambitie en doelstellingen die zij zich heeft opgelegd bij het behalen van de CO₂-prestatieladder. Naast de benodigde tijd is de provincie Drenthe ook bereid om hiervoor de benodigde middelen vrij te maken vanuit de algemene begroting.

4. Onderbouwing reductiedoelstellingen

De provincie streeft naar het reduceren van haar CO₂-uitstoot met behulp van de systematiek van de CO₂-prestatieladder. Met de CO₂-prestatieladder wordt invulling gegeven aan de doelstellingen uit hoofdstuk 2 en 3 van dit Plan van Aanpak. De reductiedoelstellingen worden onderbouwd middels maatregelen, welke net als bij de energiebeoordeling in kaart worden gebracht op basis van vier pijlers: vastgoed, wagenpark, mobiliteit en infrastructuur

Voor het verduurzamen van de footprint van de eigen organisatie (scope 1 en 2) ligt de focus op de pijlers vastgoed, wagenpark en infrastructuur. Mobiliteit is verweven met deze pijlers en komt daarmee impliciet terug in de maatregelen behorende bij de pijlers gebouw, wagenpark en mobiliteit aangezien de activiteiten verweven zijn met de pijlers vastgoed, wagenpark en infrastructuur. Daarnaast zijn er wel maatregelen opgenomen voor mobiliteit, maar is hiervoor een reductiepercentage van 0% aangehouden voor zowel CO₂-uitstoot als energieverbruik.

Handboek 4.0 van de CO₂-prestatieladder vraagt om de acties en maatregelen te voorzien van een verwachting voor hun bijdrage aan CO₂-reductie, energiebesparing, inzet van duurzame energie en/of flexibiliteit in het energiesysteem. Met flexibiliteit in het energiesysteem wordt bedoeld *het vermogen om de elektrische productie of het elektrisch verbruik van een installatie of proces tijdelijk bij te regelen of op te slaan*. Per maatregel uit hoofdstuk 4.1 t/m 4.4 wordt een verwachting gegeven over de bijdrage aan CO₂-reductie, energiebesparing, inzet van duurzame energie en flexibiliteit in het energiesysteem. Ook wordt in hoofdstuk 4.7 stilgestaan bij maatregelen die wél bijdragen aan flexibiliteit in het energiesysteem, maar niet bijdragen aan CO₂-reductie of energiebesparing. Daarnaast vraagt het Handboek ook om de maatregelen aan verantwoordelijke personen te koppelen. Per maatregel wordt een verantwoordelijke functie benoemd, de gekoppelde persoon wordt niet gepubliceerd in dit Plan van Aanpak. Hiervoor is intern een lijst beschikbaar.

Conform Handboek 4.0 van de CO₂-prestatieladder, wordt het Plan van Aanpak jaarlijks gepubliceerd op de CO₂-prestatieladder pagina van de provincie Drenthe ([Provincie Drenthe als duurzame organisatie | Provincie Drenthe](#)).

De maatregelen in 4.1 zijn tot stand gekomen o.b.v. de Maatregelenlijst van de CO₂-prestatieladder, bijgevoegd als bijlage 1 en zijn een uitwerking op de voorgestelde maatregelen uit de Energiebeoordeling over 2024 en 2025. Na het opstellen van de Energiebeoordeling zijn de verschillende mogelijke maatregelen afgewogen en besproken met interne belanghebbenden, waarvan de zeven maatregelen uit de hoofdstukken 4.1 tot en met 4.4 en hoofdstuk 4.7 het resultaat zijn.

4.1 Pijler vastgoed

Voor vastgoed liggen er vooral kansen in het terugdringen van het energieverbruik, minder in CO₂-reductie. Hieronder zijn twee maatregelen uitgewerkt ter terugdringing van het energieverbruik van vastgoed. Tabel 3 vat de CO₂-reductie die bewerkstelligd wordt met de maatregelen t.o.v. 2024 samen. Tabel 4 vat de energiereductie die bewerkstelligd wordt met de maatregelen t.o.v. 2024 samen.

Tabel 3: CO₂ reductiepotentieel maatregelen vastgoed

Maatregelen CO ₂ reductie t.o.v. 2024	2025	2026	2027
Provinciehuis wordt helemaal led		0%	
Klimaatstelsel optimalisatie			0%

Overstappen op groen gas voor gasverbruik	-1,499%
Afstoten steunpunt Borger	-0,892%
Reductie CO ₂ -uitstoot cumulatief 2025-2027	-2,391%

Tabel 4: energie reductiepotentieel maatregelen vastgoed

Maatregelen energiereductie t.o.v. 2024	2025	2026	2027
Provinciehuus wordt helemaal led		-3,887%	
Klimaatstelsiem optimalisatie			-0,152 %
Overstappen op groen gas voor gasverbruik			0%
Afstoten steunpunt Borger			-0,0329%
Reductie energie cumulatief 2025-2027			-4,07%

4.1.1 Maatregel 1: Provinciehuus volledig over op LED-verlichting

Het vervangen van alle verlichting in het provinciehuus door LED-verlichting leidt tot een CO₂-reductie van 0%, omdat er al volledig groene stroom wordt ingekocht. Wél leidt het vervangen van de huidige verlichting door LED-verlichting tot een reductie van het energieverbruik over de gehele voetafdruk van de provincie met 4,364%. Het “verledden” van verlichting is een lopend proces, welke afgerond moet worden in 2026, en past binnen stap 1 van de Trias Energetica, het verminderen van de energievraag. Deze maatregel draagt bij aan de vermindering van scope 2 emissies. Verantwoordelijk voor het “verledden” van het provinciehuus is de beheerder Technische Installaties, thema Interne Dienstverlening. Deze maatregel draagt naar verwachting bij aan de flexibiliteit in het energiesysteem, gezien LED-verlichting de elektriciteitsafname van het net verlaagt.

4.1.2 Maatregel 2: Klimaatstelsiem optimalisatie

Hoewel een groot deel van de klimaatstelsiem is geoptimaliseerd, is het een lopend proces om de klimaatinstallaties te verbeteren. Het optimaliseren van klimaatstelsiem leidt niet tot een reductie in CO₂-uitstoot. Wél leidt dit tot een kleine energiereductie, namelijk 0,171%. Het optimaliseren van klimaatstelsiem past binnen stap 1 van de Trias Energetica, het verminderen van de energievraag en is een lopend proces tot en met 2027. Deze maatregel draagt bij aan de vermindering van scope 2 emissies. Verantwoordelijk voor het optimaliseren van klimaatstelsiem is de beheerder Technische Installaties, thema Interne Dienstverlening. Deze maatregel draagt naar verwachting niet bij aan de flexibiliteit in het energiesysteem.

4.1.3 Maatregel 9: Overstappen op groen gas voor gasverbruik

Hoewel het kantoor van de provincie Drenthe (het provinciehuus in Assen) al volledig gasloos is, wordt er nog wel gebruik gemaakt van gas voor verwarming van andere kleine gebouwen, zoals steunpunten en sluizen. Momenteel is er al wel een certificaat voor CO₂-compensatie, maar dit telt niet mee voor de CO₂-prestatieladder. Daarom wordt overgestapt op levering van groen gas in 2027. Dit leidt tot een CO₂-reductie van 1,499% eind 2027 en geen reductie in het energieverbruik. Het overstappen op groen gas voor gasverbruik past binnen stap 2 van de Trias energetica. Deze maatregel draagt bij aan het verminderen van de scope 1 emissies. Verantwoordelijk voor het overstappen op groen gas is de beleidsmedewerker Interne Facilitaire Dienstverlening. Deze maatregel draagt naar verwachting niet bij aan de flexibiliteit in het energiesysteem.

4.1.4 Maatregel 10: Afstoten steunpunt Borger

Zoals benoemd in de Energiebeoordeling over 2024 is steunpunt Borger een leegstaand steunpunt. De grond waar het steunpunt op staat kan worden gebruikt voor herontwikkeling van de OV HUB Borger. Daarom wordt het steunpunt in 2027 afgestoten aan de gemeente, zodat deze kan worden gesloopt en de grond kan worden gebruikt voor de ontwikkeling van de OV HUB. Het afgestoten van het steunpunt Borger leidt tot een CO₂-reductie van 0,892% in 2027 en een vermindering van het energieverbruik van 0,0329%. Het afgestoten van steunpunt Borger past binnen stap 1 van de Trias Energetica, het verminderen van de energievraag. Deze maatregel draagt bij aan het verminderen van scope 1 emissies. Verantwoordelijk voor het afgestoten van steunpunt Borger is de medewerker grondzaken van thema BWV. Deze maatregel draagt naar verwachting niet bij aan de flexibiliteit in het energiesysteem.

4.2 Pijler wagenpark

Binnen de provincie Drenthe biedt verduurzaming van het wagenpark de grootste reductiemogelijkheden. Deze mogelijkheden worden in de onderstaande tabel getoond. Tabel 5 vat de CO₂-reductie die bewerkstelligd wordt met de maatregelen t.o.v. 2024 samen. Tabel 6 vat de energiereductie die bewerkstelligd wordt met de maatregelen t.o.v. 2024 samen.

Tabel 5: CO₂reductiepotentieel maatregelen wagenpark

Maatregelen CO ₂ reductie t.o.v. 2024	2025	2026	2027
Vergroenen van extern laden			-3,1%
Verder verduurzamen wagenpark		-3,9%	
Naleven Het Nieuwe Rijden		0%	
Reductie CO ₂ -uitstoot cumulatief 2025-2027			-7%

Tabel 6: energie reductiepotentieel maatregelen wagenpark

Maatregelen MJ reductie t.o.v. 2024	2025	2026	2027
Vergroenen van extern laden			0%
Verder verduurzamen wagenpark		0,4%	
Naleven Het Nieuwe Rijden		0%	
Reductie energie cumulatief 2025-2027			0,4%

4.2.1 Maatregel 3: vergroenen van extern laden

Het opladen van elektrische auto's van de provincie Drenthe vindt veelal plaats bij externe laadpalen. Waar de stroom bij laadpalen bij het provinciehuis groen is, is dit niet het geval op het moment dat gebruik wordt gemaakt van externe laadpalen. Ter reductie van de CO₂-uitstoot en het reduceren van energieverbruik wordt daarom als maatregelen het inkopen van groene GVO's voor extern laden meegenomen. Het vergroenen van extern laden leidt in 2027 tot een CO₂-reductie van 3,1%, waarbij het energieverbruik logischerwijs gelijk blijft. Deze maatregel draagt bij aan de vermindering van scope 2 emissies. Verantwoordelijk voor het vergroenen van extern laden is de beleidsmedewerker Interne Facilitaire Dienstverlening, thema Interne Dienstverlening. Deze maatregel draagt naar verwachting bij aan de flexibiliteit van het energiesysteem, namelijk door het afnemen van hernieuwbare elektriciteit op momenten van productie. Door gebruik te maken van energieleveranciers voor het opladen van auto's die beschikken over GVO's voor groene energie, wordt aantoonbaar hernieuwbare elektriciteit afgenomen.

4.2.2 Maatregel 4: verder verduurzamen wagenpark

Momenteel wordt door de provincie Drenthe al voldaan aan de Regeling bevordering schone wegvoertuigen (Rbsw). Op het moment dat een voertuig uit het wagenpark moet worden vervangen, wordt als maatregel genomen dat een voertuig zero emissie is. Op basis van het vervangingschema van het wagenpark, leidt het verduurzamen van het wagenpark in 2026 tot een CO₂-reductie van 3,1%, maar wel tot een toename in gebruik van energie met 0,4%. Deze maatregel draagt bij aan de vermindering van scope 1 emissies. Verantwoordelijk voor het verder verduurzamen van het wagenpark zijn de beleidsmedewerker Interne Facilitaire Dienstverlening, thema Interne Dienstverlening en de beleidscoördinator Beheer Wegen en Vaarwegen, thema Beheer Wegen en Vaarwegen. Deze maatregel draagt mogelijk in negatieve zin bij aan de flexibiliteit in het energiesysteem, gezien het verhogen van het aantal elektrische auto's leidt tot een hogere elektriciteitsvraag.

4.2.3 Maatregel 5: naleven Het Nieuwe Rijden

Door toepassing van de maatregel Het Nieuwe Rijden kan 10 tot 30% brandstof worden bespaard. Tips behelzen het schakelen tussen 2000 en 2500 toeren naar een hogere versnelling, zoveel mogelijk met gelijkmatige snelheid rijden, anticiperen op overig verkeer, tijdig gas loslaten, rustig accelereren en de banden goed op spanning houden. Deze maatregel kan bijdragen aan de vermindering van zowel scope 1 als scope 2 emissies. Gezien momenteel niet in te schatten is tot hoeveel CO₂-reductie en hoeveel energiebesparing de maatregel leidt, zijn deze voor beide op 0% gezet. Verantwoordelijk voor het naleven van Het Nieuwe Rijden is de projectleider CO₂-prestatieladder, gezien deze maatregel raakt aan verschillende thema's. Deze maatregel draagt mogelijk in positieve zin bij aan flexibiliteit in het energiesysteem, omdat de maatregel kan leiden tot het verbruik van minder kWh elektriciteit van elektrische auto's.

4.3 Pijler Infrastructuur

Ook voor de pijler infrastructuur zijn een paar maatregelen mogelijk die leiden tot een reductie in CO₂-uitstoot en energieverbruik. Hieronder zijn twee maatregelen uitgewerkt ter terugdringing van het energieverbruik van infrastructuur. Tabel 7 vat de CO₂-reductie die bewerkstelligd wordt met de maatregelen t.o.v. 2024 samen. Tabel 8 vat de energiereductie die bewerkstelligd wordt met de maatregelen t.o.v. 2024 samen.

Tabel 7: CO₂ reductiepotentieel maatregelen infrastructuur

Maatregelen CO ₂ -reductie t.o.v. 2024	2025	2026	2027
Slimme bediening sluizen en bruggen		-0,9%	
PVT-panelen sluis			0%
Reductie CO ₂ -uitstoot cumulatief 2025-2027			-0,9%

Tabel 8: energie reductiepotentieel maatregelen infrastructuur

Maatregelen energiereductie t.o.v. 2024	2025	2026	2027
Slimme bediening sluizen en bruggen		-1,2%	
PVT-panelen sluis			-1,5%
Reductie energie cumulatief 2025-2027			-2,7%

4.3.1 Maatregel 5: slimme bediening sluizen en bruggen

Binnen de provincie Drenthe worden sluizen en bruggen op gezette tijden bediend. Een maatregel is om de bedientijden te beperken, zodat de sluizen en bruggen minder vaak open/dicht hoeven en energie wordt bespaard. Als onderdeel van de maatregel worden de bedientijden op werkdagen en zaterdag teruggebracht van 17.00 uur naar 16.00 uur en op zondag helemaal geen bediening. Daarnaast wordt er straks op alle dagen niet bediend tussen 12.00 uur en 13.00 uur. Deze maatregel leidt tot een CO₂-reductie van 0,9% in 2026 en een energiereductie van 1,2% in 2026, beide t.o.v. 2024. Deze maatregel draagt bij aan de vermindering van scope 2 emissies. Verantwoordelijk voor deze maatregel is de beleidscoördinator Beheer Wegen en Vaarwegen, thema Beheer Wegen en Vaarwegen. Deze maatregel draagt naar verwachting bij aan de flexibiliteit in het energiesysteem, omdat de bedienuren worden beperkt wat leidt tot een verlaging van de elektriciteitsafname van het net.

4.3.2 Maatregel 6: PVT panelen sluis

Om het energieverbruik van brug- en bedieningsgebouwen terug te dringen, kan voor de verwarming en voor het gebruik van elektriciteit opwek worden gecreëerd middels PVT panelen. Dit leidt tot een reductie in gas- en elektraverbruik. In 2027 leidt deze maatregel tot een CO₂-reductie van 0% en een energiereductie van 1,5%, beide t.o.v. 2024. Deze maatregel draagt bij aan vermindering van scope 2 emissies. Verantwoordelijk voor deze maatregel is de beleidscoördinator Beheer Wegen en Vaarwegen, thema Beheer Wegen en Vaarwegen. Deze maatregel draagt naar verwachting bij aan de flexibiliteit in het energiesysteem, omdat de energievraag op het net wordt verlaagd door eigen opwek.

4.4 Pijler mobiliteit

Voor de pijler mobiliteit is één maatregel opgenomen die mogelijk leidt tot een reductie in CO₂-uitstoot en energieverbruik. Van deze maatregel is geen tabel toegevoegd met daarin reductiecijfers voor CO₂-uitstoot en energieverbruik, omdat het resultaat van de maatregel niet meetbaar aan de voorkant is in te schatten.

4.4.1 Maatregel 8: naleving beleid t.a.v. zakelijk reizen

Zoals in de Energiebeoordeling benoemd heeft de provincie Drenthe beleid t.a.v. vliegreizen, waarbij er niet mag worden gevlogen voor afstanden onder de 700 kilometer en waarbij er voor zakelijke dienstreizen waar mogelijk gebruik moet worden gemaakt van het OV. Er is echter ook geconstateerd dat dit beleid niet altijd wordt nageleefd. Door te zorgen dat dit beleid beter wordt nageleefd door alle medewerkers, daalt mogelijk het energieverbruik en de CO₂-uitstoot. In 2026 leidt deze maatregel dan mogelijk wel tot CO₂- en energiereductie, maar in dit Plan van Aanpak is hiervoor een percentage van 0% opgenomen. Deze maatregel draagt bij aan vermindering van scope 3 emissies. Verantwoordelijk voor deze maatregel is de projectleider CO₂-prestatieladder. Deze maatregel draagt naar verwachting niet bij aan flexibiliteit in het energiesysteem.

4.5 Projecten met gunningsvoordeel

De provincie Drenthe heeft niet te maken met projecten met gunningsvoordeel.

4.6 Mogelijkheden toekomstige maatregelen

Bovenop de maatregelen genoemd in hoofdstuk 4.1 tot en met 4.4, zijn er nog andere mogelijkheden voor het reduceren van CO₂-uitstoot en energie. Deze maatregelen zijn (nog) geen onderdelen van het Plan van Aanpak 2025-2027, omdat deze of nog te onduidelijk zijn of er nog geen zekerheid is over de mogelijkheid tot het behalen van deze maatregelen. De maatregelen zijn aangedragen door medewerkers van de provincie Drenthe. Deze maatregelen worden wél verder onderzocht en kunnen geschiktheid bij de jaarlijkse actualisatie van het Plan van Aanpak 2025-2027 alsnog worden opgenomen of in het Plan van Aanpak voor de jaren na 2027. Het gaat om de volgende maatregelen:

1. **Afnemen van groen gas i.p.v. grijs gas.** Hoewel er al groene energie wordt afgenomen (elektra) voor het vastgoed, worden de gebouwen die de provincie heeft, met name bedoeld voor Beheer Wegen en Vaarwegen zoals steunpunten, bruggen en sluizen verwarmd met “grijs” gas. De provincie Drenthe is voornemens deze maatregel bij een actualisatie van het Plan van Aanpak in 2026 op te nemen als maatregel voor 2027. **In 2026 is deze maatregel opgenomen voor jaar 2027, zie hoofdstuk 4.1.**
2. **Duurzaamheidseisen externe chauffeursdiensten.** Een nieuw contract voor externe chauffeursdiensten is aanbesteed in 2025, waardoor hier geen eisen aan kunnen worden gesteld. Een nieuwe aanbesteding vindt plaats over vier jaar, waar mogelijk wél eisen kunnen worden gesteld.
3. **Gasloos maken van gebouwen.** Hoewel het Provinciehuis gasloos is, hebben de steunpunten nog wel een gasaansluiting en heeft ook het OV-bureau Groningen Drenthe een gasaansluiting voor het kantoorgebouw. Gezien er mogelijk één centraal steunpunt komt, is het niet realistisch om deze maatregel op te nemen in het Plan van Aanpak 2025-2027, maar is het wel een maatregel waarvoor aandacht moet blijven. Daarnaast huurt het OV-Bureau Groningen Drenthe haar kantoorgebouw voor langere tijd, waardoor hier ook geen mogelijkheden zijn voor het gasloos maken van het kantoorgebouw.
4. **Ter beschikking stellen areaal voor opwekking derden.** De ruimte voor opwekking door derden is beperkt, maar er zijn wel mogelijkheden om hier nog verder onderzoek naar te doen.
5. **(Delen) van het Provinciehuis gesloten op rustige dagen en vakanties.** Om het energieverbruik van het kantoorgebouw van de provincie Drenthe terug te dringen, kan als maatregel worden genomen om (delen van) het Provinciehuis op bepaalde dagen te sluiten. Deze maatregel is in 2025 besproken, maar hier was geen draagvlak voor. Mogelijk dat hier in de toekomst wél mogelijkheden in zijn.
6. **Campagne(s) voor zakelijke externe afspraken via Teams.** Om het aantal zakelijke kilometers terug te dringen kan ervoor worden gekozen om via interne campagnes te stimuleren dat zakelijke externe afspraken via Teams plaatsvinden. Ook liggen er mogelijkheden in het verduidelijken van regels omtrent zakelijk reizen.
7. **Plaatsen meer laadpalen bij provinciehuis.** Momenteel heeft het Provinciehuis 1 laadpaal per 20 parkeerplaatsen. Om elektrisch rijden van medewerkers te stimuleren kan het aantal laadpalen worden verhoogd tot 1 laadpaal per 10 parkeerplaatsen en een actieve rol worden genomen bij het optimaliseren van de energiehuishouding.
8. **Slimmer omgaan met energieverbruik door het uitschakelen van apparaten.** Apparaten die niet gebruikt worden moeten uitgeschakeld zijn en overbodige apparaten verwijderen, zoals de bureaulampen.

In de Energiebeoordeling over 2024 werden daarnaast per pijler (vastgoed, wagenpark, infrastructuur en mobiliteit) suggesties voor energiebesparende- en/of CO₂-reductiemaatregelen gegeven. Alle mogelijke maatregelen uit de Energiebeoordeling over 2024 zijn beschouwd bij het opstellen van dit Plan van Aanpak, maar niet alle mogelijke maatregelen zijn ook daadwerkelijk opgenomen in dit Plan van Aanpak, vanwege verschillende redenen. Verschillende maatregelen bleken bijvoorbeeld niet geschikt of zijn in de periode 2025-2027 onhaalbaar.

4.7 Maatregelen ten behoeve van flexibiliteit in het energiesysteem

In de Energiebeoordeling over basisjaar 2024 is ook een analyse van de potentiële rol van de Provincie Drenthe bij flexibiliteit in het energiesysteem opgenomen. Hierin zijn ook maatregelen beschreven die mogelijk bijdragen aan de flexibiliteit in het energiesysteem. De opgenomen maatregelen in de Energiebeoordeling over basisjaar 2024 zijn de installatie van slimme energiebeheersystemen, vraagsturing, het optimaliseren van zelfconsumptie, teruglevering beperken bij netcongestie, accu-opslag, laadpalen met bidirectionele functionaliteit, dynamische energietarieven benutten en slimme contracten met energieleveranciers.

In dit Plan van Aanpak is één maatregel opgenomen die tussen 2025 en 2027 wordt uitgevoerd in het kader van flexibiliteit in het energiesysteem.

4.7.1 Maatregel 1: installatie slimme laadpalen

Slimme laadpalen balanceren de beschikbare netcapaciteit en zorgen er dus voor dat bij pieken in de elektriciteitsvraag het vermogen van de laadpaal naar beneden wordt bijgesteld. De provincie Drenthe plaatst tot eind 2027 extra laadpalen, zodat wordt toegewerkt naar 1 laadpaal per 10 parkeerplaatsen en worden alle huidige laadpalen vervangen door slimme laadpalen. Voor deze maatregel is wel een grote onzekerheid: vanwege netcongestie is het plaatsen van extra laadpalen lastig, waarbij de uitbreiding ook afhankelijk is van wanneer de bestaande laadpalen worden vervangen door slimme laadpalen.

4.7.2 Mogelijke maatregelen die niet zijn uitgewerkt in dit Plan van Aanpak

De volgende maatregel(en) zijn wel in de voorbereiding van dit Plan van Aanpak besproken en worden bij een actualisatie mogelijk alsnog opgenomen:

- 1) Levering zonne-energie door zonnepark Assen Zuid. De provincie Drenthe heeft ongeveer 600 zonnepanelen op het dak van het provinciehuis liggen. Deze zijn in 2024/2025 vervangen en vernieuwd. De opwerk van deze panelen is verre van voldoende om te voorzien in de eigen energiebehoefte. In Assen Zuid ligt een zonnepark met 6000 panelen, welke de energie niet kwijt kan vanwege netcongestie. Daarom wordt momenteel verkend of het voor de provincie Drenthe mogelijk is om deel te nemen aan een energiecoöperatie en stroom te laten leveren via het zonnepark in Assen Zuid.
- 2) Slimme energiebeheersystemen. In 2025 is ook een verkenning gestart naar de vervanging van het energiebeheersysteem. Er wordt nagedacht over een systeem wat slimmer is en bijvoorbeeld constant verwarmd, ook in het weekend, waardoor op maandag het provinciehuis niet vanaf een lagere temperatuur hoeft te worden opgestookt, waardoor energie bespaard wordt.

4.8 Doorkijk na periode 2025-2027

De maatregelen in dit Plan van Aanpak zijn primair gericht op het realiseren van CO₂-reductie en energiebesparing op de korte termijn en dragen bij aan verdere professionalisering van het CO₂-managementsysteem binnen de provincie Drenthe. Op basis van dit Plan van Aanpak en de Energiebeoordelingen over 2024 en 2026 kan al wel vast een doorkijk worden gegeven voor de periode na 2027, waarin de volgende ontwikkelingen worden voorzien:

- 1) Voltooien van de verduurzaming van het wagenpark. In de periode na 2027 kunnen ook de laatste fossiele wagens worden vervangen door emissieloze voertuigen. Dit met als doel een zo groot mogelijk aandeel emissievrije voertuigen binnen het wagenpark. Daarbij blijven we onderzoeken hoe laadinfra en slim laden kunnen bijdragen aan het beperken van de netbelasting.
- 2) Verdere verduurzaming van gebouwen en steunpunten. Na 2027 wordt onderzocht welke mogelijkheden bestaan om de resterende gebouwen en steunpunten verder te verduurzamen en waar mogelijk aardgasvrij te maken. Hierbij wordt aangesloten bij natuurlijke vervangings- en renovatiemomenten.
- 3) Uitbreiden van duurzame energieopwekking. Als provincie blijven we na 2027 onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor aanvullende energieopwekking op eigen locaties en deelname aan initiatieven waarbij lokaal opgewerkte hernieuwbare energie direct kan worden benut voor de eigen energiebehoefte.
- 4) Slim energiemanagement en flexibiliteit in het energiesysteem. De komende jaren wordt ingezet op verdere digitalisering van energiemanagement, waaronder slimme laadvoorzieningen, energiebeheersystemen en andere maatregelen die bijdragen aan flexibiliteit in het energiesysteem en het beperken van de effecten van netcongestie.
- 5) Verduurzaming van infrastructuur. Voor bruggen, sluizen en overige infrastructurele objecten wordt onderzocht welke aanvullende maatregelen mogelijk zijn om het energieverbruik verder te beperken en het aandeel duurzame energie te vergroten. Daarbij wordt nadrukkelijk gekeken naar levensduurverlenging, energiezuinige installaties en lokale energieopwekking.
- 6) Groei naar trede 2 van de CO₂-prestatieladder. In 2026 is al gestart met inventariseren wat er voor nodig is om door te groeien naar trede 2 op de CO₂-prestatieladder, zodat CO₂-uitstoot in de keten ook wordt meegenomen en hier ook reductiedoelstellingen voor kunnen worden opgezet.

5. Samenvatting

De onderbouwing uit hoofdstuk 4 per maatregel leidt per pijler tot de CO₂- en energieverbruik reductie in tabel 9 en 10. In hoofdstuk 3 is een CO₂-reductie beschreven per scope. Tabel 11 bevat per maatregel de bijdrage aan de CO₂-reductie per scope. Daarnaast bevat tabel 12 per maatregel de bijdrage aan de energiebesparing per scope. Zoals genoemd in hoofdstuk 3 leiden de acht gepresenteerde maatregelen uit hoofdstuk 4 tot een CO₂-reductie van in totaal **10,3%**, waarvan **6,3%** binnen scope 1 en **4%** binnen scope 2. Daarnaast leiden de maatregelen uit hoofdstuk 4 tot een energiestijging van **0,3%** binnen scope 1 en een energiebesparing van **6,7%** binnen scope 2.

Tabel 9: CO₂-besparing cumulatief per pijler

Doelstelling CO ₂ -uitstoot per pijler	2025	2026	2027
Vastgoed		0%	-2,4%
Wagenpark		-4%	-7%
Infrastructuur		0%	-0,9%
Mobiliteit		0%	0%
Totale CO ₂ -reductie		-4%	-10,3%

Tabel 10: energie reductiepotentieel cumulatief per pijler

Maatregelen energiereductie t.o.v. 2024	2025	2026	2027
Vastgoed		-4%	-4,1%
Wagenpark		0,4%	0,4%
Infrastructuur		0%	-2,7%
Mobiliteit		0%	0%
Totale energiereductie t.o.v. 2024		-3,6%	-6,4%

Tabel 11: CO₂- reductie per scope per maatregel eind 2027

Pijler & maatregel	Scope 1	Scope 2
Vastgoed		
Provinciehuis wordt helemaal LED	0%	0%
Klimaatinstallaties optimaliseren	0%	0%
Overstappen op groen gas voor gasverbruik	-1,5%	0%
Afstoten steunpunt Borger	-0,9%	0%
Wagenpark		
Vergroenen extern laden	0%	-3,1%
Verder verduurzamen wagenpark	-3,9%	0%
Naleven Het Nieuwe Rijden	0%	0%
Infrastructuur		
Slimme bediening sluizen en bruggen	0%	-0,9%
PVT panelen sluizen	0%	0%
Mobiliteit		
Naleven beleid t.a.v. zakelijk reizen	0%	0%
Totale CO ₂ -reductie t.o.v. 2024 per scope	-6,3%	-4%

Tabel 12: Energiereductie per scope per maatregel eind 2027

Pijler & maatregel	Scope 1	Scope 2
Vastgoed		
Provinciehuis wordt helemaal LED	0%	-3,9%

	Klimaatinstallaties optimaliseren	0%	-0,2%
	Overstappen op groen gas voor gasverbruik	-0%	0%
	Afstoten steunpunt Borger	-0,03%	0%
Wagenpark	Vergroenen extern laden	0%	0%
	Verder verduurzamen wagenpark	0%	0,4%
	Naleven Het Nieuwe Rijden	0%	0%
Infrastructuur	Slimme bediening sluizen en bruggen	0%	-1,2%
	PVT panelen sluizen	0%	-1,5%
Mobiliteit	Naleven beleid t.a.v. zakelijk reizen	0%	0%
Totale CO ₂ -reductie t.o.v. 2024 per scope		0,3%	-6,7%

6. Bijlage 1: Maatregelenlijst

[Geactualiseerde maatregelenlijst 2026.pdf](#)

Gebouwen en terreinen

Optimaliseren klimaatinstallaties

Categorie B

Geïmplementeerd op: 01-01-2025

Bij minimaal 75% van het aandeel in alle kantoren wordt de klimaatinstallatie tenminste elke 5 jaar geoptimaliseerd door een professioneel installatiebedrijf

Kantoren gasloos maken

Categorie B

Geïmplementeerd op: 01-01-2025

Minimaal 50% van alle kantoren is gasloos

Toepassen LED-buitenverlichting

Categorie A

Geïmplementeerd op: 01-01-2025

Minimaal 50% van de buitenverlichting op het terrein van de organisatie bestaat uit LED-verlichting

Kiezen voor locatie bij openbaar vervoer

Categorie B

Geïmplementeerd op: 01-01-2025

Minimaal 50% van het aandeel in kantoren of bedrijfsruimtes is gelegen nabij openbaar vervoer (maximaal 500m)

Afspraken maken over energieprestatie bij huur

Categorie A

Geïmplementeerd op: 01-01-2025

Bij het afsluiten of wijzigen van huurcontracten voor kantoorruimte is verbetering van de energieprestatie van het gebouw onderdeel van de onderhandelingen

Energieprestatie verbeteren van kantoren

Categorie B

Geïmplementeerd op: 01-01-2025

Het gemiddeld Energielabel van eigen of gehuurde kantoren van de organisatie is A

Verwarmen met groen gas

Categorie C

Gepland op: 01-01-2027

Minimaal 50% van het aandeel gas dat ingezet wordt voor de verwarming van eigen of gehuurde kantoren is groen gas

Laadpalen voor elektrische voertuigen

Categorie A

Geïmplementeerd op: 01-01-2025

De organisatie heeft minimaal 1 laadpaal per 20 parkeerplaatsen

Categorie B

Gepland op: 01-07-2027

De organisatie heeft minimaal 1 laadpaal per 10 parkeerplaatsen

Slim laden (smart charging)

Categorie B

Geïmplementeerd op: 01-01-2026
Einddatum: 31-12-2026

De organisatie heeft voor minimaal 25% van haar laadpalen, slim laden ingevoerd

Categorie C

Gepland op: 01-01-2027

De organisatie heeft voor minimaal 50% van haar laadpalen, slim laden ingevoerd

Afstoten steunpunt

Eigen

Gepland op: 01-01-2027

Hanteren van criteria om reis-en/of transportafstanden te beperken bij inkoop van materialen, diensten en producten

Categorie A

Geïmplementeerd op: 01-01-2025

De maatregel wordt alleen door de organisatie toegepast bij inkoop van specifieke materialen, diensten of producten

Toepassen van MVI-criteria in aanbestedingen

Categorie A

Geïmplementeerd op: 01-01-2025

De organisatie heeft beleid geformuleerd over toepassing van de MVI Criteria en past in betreffende aanbestedingen de MVI-criteria toe die betrekking hebben op de thema's energie, materialen en circulair met tenminste ambitieniveau 'Basis'

Beschikbaar maken van bouwstroom

Categorie B

Geïmplementeerd op: 01-01-2024

Bij de voorbereiding van projecten neemt de organisatie als opdrachtgever tijdig en actief maatregelen om bij de aanvang van projecten een aansluiting voor bouwstroom te faciliteren

Vrijkomend materiaal (laten) recyclen

Categorie B

Geïmplementeerd op: 01-01-2024

De organisatie levert structureel meerdere secundaire materialen die zonder noemenswaardige bewerking (door de afnemer) geschikt zijn als grondstof

Vrijkomende componenten (laten) hergebruiken

Categorie A

Geïmplementeerd op: 01-01-2024

De organisatie onderzoekt incidenteel welke componenten vrijkomen en biedt deze actief aan voor hergebruik

Toepassen van gerecycled materiaal en gebruikte componenten in producten en bouwwerken

Categorie B

Geïmplementeerd op: 01-01-2024

De organisatie heeft onderzocht welke belemmeringen er zijn voor toepassing van gerecycled materiaal en gebruikte componenten en neemt maatregelen om deze belemmeringen weg te nemen

Materieel

Gebruiken van CO₂-reducerende additieven in diesel

Categorie B

Geïmplementeerd op: 01-01-2025

Bij minimaal 50% van de brandstof die de organisatie gebruikt wordt een additief toegevoegd dat tenminste 3% CO₂-reductie oplevert t.o.v. normale diesel

Inkopen van groene stroom uit het land waarin dit gebruikt wordt

Categorie A

Geïmplementeerd op: 01-01-2025

Minimaal 95% van het elektriciteitsgebruik t.b.v. vaste locaties is groene stroom uit hetzelfde land waarin dit gebruikt wordt

Hanteren van hogere reiskostenvergoeding voor emissieloos woon-werk verkeer

Categorie B

Geïmplementeerd op: 01-09-2024

Organisatie biedt een reiskostenvergoeding voor gebruik van de fiets die hoger is dan de vergoeding voor autokilometers

Vragen van een CO₂-managementsysteem van contractpartners of onderaannemers bij uitbesteding van werken

Categorie C

Geïmplementeerd op: 01-01-2025

De maatregel wordt door de organisatie toegepast bij minimaal 95% uitbesteding van werken

Vragen van een CO₂-managementsysteem van leveranciers bij inkoop van materialen, diensten en producten.

Categorie A

Geïmplementeerd op: 01-01-2025

De maatregel wordt alleen door de organisatie toegepast bij inkoop van specifieke materialen, diensten of producten

Gebruiken van criteria o.b.v. embodied carbon of CO₂-uitstoot over de levenscyclus om de CO₂-impact van inkoop van materialen, diensten en producten te beperken

Categorie B

Geïmplementeerd op: 01-01-2026

De maatregel wordt door de organisatie toegepast bij minimaal 50% van de materialen, diensten en producten die worden ingekocht

Gewijzigd in 2025: in aanbestedingen voor werken wordt standaard gewerkt met MKI eisen voor asfalt, beton en staal in contracten en daarnaast geldt bij elke aanbesteding die MVO is of groter beleid dat wordt aanbesteed met gunningscriterium MKI.

Zelf produceren van duurzame elektriciteit

Categorie C

Geïmplementeerd op: 01-01-2024

Het elektriciteitsgebruik wordt voor minimaal 50% gedekt door eigen opwekking van hernieuwbare elektriciteit (via eigen investering of lease)

PVT panelen bij sluizen

Eigen

-

Gepland op: 01-12-2027

Slimme bediening sluizen en bruggen

Eigen

-

Gepland op: 01-12-2027

Gebruiken van deelauto's

Categorie B

Geïmplementeerd op: 31-12-2025

De organisatie stelt deelauto's beschikbaar voor gezamenlijk vervoer naar kantoor- of projectlocatie die rijden op hernieuwbare brandstoffen of emissieloos zijn

Instroom elektrische auto's eind 2025, daarom gewijzigd van categorie A naar B.

Stimuleren van treingebruik voor lange afstanden

Categorie B

Geïmplementeerd op: 01-01-2025

De organisatie verplicht het gebruik van de trein voor afstanden <700 km; indien de reistijd deur tot deur met de trein <150% van de vliegreis is

Beschikbaar stellen van fiets, e-bike of e-scooter

Categorie B

Geïmplementeerd op: 01-01-2024

De organisatie stelt fietsen, e-bikes of e-scooters beschikbaar op alle project- of kantoorlocaties voor korte ritten

Categorie C

Geïmplementeerd op: 01-01-2024

De organisatie biedt een regeling voor de vergoeding van aankoop van een fiets of e-bike voor alle werknemers

Inzetten van duurzame energiedragers t.b.v. personenmobiliteit

Categorie C

Geïmplementeerd op: 01-01-2024

Minimaal 50% van het aandeel in de brandstof dat getankt wordt voor personenmobiliteit is hernieuwbare brandstof

Gebruiken van emissieloze personenvoertuigen

Categorie A

Geïmplementeerd op: 01-11-2025

Minimaal 10% van het wagenpark aan personenvoertuigen dat ingezet wordt voor de organisatie is emissieloos

Stimuleren van openbaar vervoer

Categorie B

Geïmplementeerd op: 01-01-2025

Al het personeel wordt een persoonlijk mobiliteitsbudget aangeboden voor zakelijke verplaatsingen en woon-werkverkeer

Vergroenen extern laden

Eigen

-

Gepland op: 01-12-2027

Het Nieuwe Rijden naleven

Eigen

-

Gepland op: 01-12-2027